

Неселскостопански икономически дейности в селските райони на България

Доц. д-р ЦВЕТАНА КОВАЧЕВА
Институт по аграрна икономика - София
E-mail: ckovacheva@mail.bg

Резюме: В статията се изследва мястото на селските райони в икономиката на страната и значението на неселскостопанските дейности върху заетостта и икономическия им растеж. Изследването се извършва на ниво области. Съгласно дефиницията на Организацията за икономическо сътрудничество и развитие (ОИСР) на ниво NUTS 3, областите в страната се диференцират в три групи – преобладаващо селски, междинни и преобладаващо градски. В категорията селски области се отнасят 21 от общо 28 области на България. Те заемат над 79% от територията на страната, а населението, живеещо в тях, е малко под 60% от цялото население на страната.

Динамиката на основните икономически показатели, характеризиращи темповете на развитие на селските области за периода 2004-2009 г., показва тенденция на намаляване на икономическата им активност в резултат на по-нисък инвеститорски интерес, по-бързо намаляване на населението и по-ниска трудова заетост от средните за страната стойности. Все по-голям обем от дейностите се съсредоточават в столицата за сметка на останалите области, което задълбочава диференциацията на условията на живот в териториален аспект. Задълбочава се разликата в жизненото равнище на населението, измерено с БВП на един човек, като селските области имат най-ниско ниво, с тенденция на намаление.

На общия фон на намаляване на икономическата активност на селските области, промишлените дейности запазват в най-голяма степен своите нива, докато селското стопанство се свива. Делът на продукцията, произведена от промишлените предприятия, в общата стойност на продукцията в селските области за 2007-2008 г., е значително по-висок от средния за страната - 67%, при 46-48%. Очертава се тенденция на

нарастване на дела на промишлеността в произведената продукция в селските области с 0,5 пункта, при намаление общо за страната с около 3 пункта. Промислените дейности в селските области осигуряват и най-висока заетост.

Ключови думи: селски райони, неселскостопански дейности, селско стопанство, промишленост

Развитието на неселскостопанските дейности – промишленост, в т. ч. ХВП, търговия, занаяти, са основен фактор за устойчиво развитие на селските райони. Те спомагат за създаването на социални общности в регионален аспект, рационално използване на ресурсите, повишаване на трудовата заетост и доходите на населението, водещо до задържане на хората на територията на региона. С оглед на значението им, **изследването си поставя следните задачи:**

- да се изследва мястото на селските райони в икономиката на страната и тенденциите на развитие в периода 2004-2009 г.;
- да се изследва равнището и динамиката на развитие на неселскостопанските дейности в селските райони, като се оцени влиянието им върху заетостта и икономическия растеж на района;
- да се идентифицират факторите и проблемите (местни и институционални), с оглед да се предприемат подходящи политики;

Методически подход и инструментариум на изследването

Анализът за състоянието и влиянието на неселскостопанските дейности за развитие на селските райони обхваща периода 2004-2009 г. Изследването се извършва на ниво области. Съгласно дефиницията на ОИСР на ниво NUTS 3¹, областите в страната се диференцират в три групи – преобладаващо селски, междинни и преобладаващо градски.

Изследването на ниво области се извършва на **два етапа:**

- на първия етап се дефинират селските области и се очертават тенденциите им на развитие в сравнение със средните за страната стойности и по отношение на другите области. Ползват се

¹Класификация на териториалните единици за статистически цели в България (NUTS.BG) - българската част от поддържаната от ЕВРОСТАТ Европейска номенклатура на териториалните единици за статистически цели, съгласно Регламент (ЕО) 1059/2003 http://www.nsi.bg/files/Classifics/NUTS_09.pdf

показателите: население, гъстота на населението, БВП, БВП на едно лице, БДС, структура на БДС по икономически сектори, произведена продукция и оборот, разходи за ДМА и преки чуждестранни инвестиции, дял на заетите от трудоспособното население, производителност на труда;

- на втория етап се изследва нивото, тенденциите и значението на промишлените дейности за развитие на селските райони. Ползват се показателите: стойност и дял на промишлените дейности в БДС, брой и дял на заетите в неселскостопанските дейности, брой и дял на заетите в промишлеността, производителност на труда в промишлените дейности, инвестиции в промишлени дейности, преки чуждестранни инвестиции в промишлени дейности, брой на предприятията, среден размер, произведена продукция в промишлеността (в т. ч. от ХВП), инвестиции в промишлеността (в т. ч. от ХВП).

Характеристиката за развитието на областите от селски тип за периода 2004-2009 г. е направена на база статистически данни на ниво NUTS 3.

Определяне на селските области и на тяхното място в икономиката на страната

За дефиниране типа на 28-те (NUTS 3) области на България се използва методологията на ОИСР, която единствено е международно призната. Тя се основава на гъстотата на населението и прилага

двустепенен подход (1):

На първо ниво местните единици – **общините** (ниво LAU 1), се идентифицират като селски, ако гъстотата на населението им е под 150 (жители на квадратен километър).

На второ ниво – **областите** (NUTS 3), се класифицират в една от трите категории:

- **преобладаващо селски** области - ако повече от 50% от населението на региона живее в селски общини (с по-малко от 150 души/км²);

- **междинни** области - ако между 15% - 50% от населението на региона живее в селски общини;

- **преобладаващо градски** области - ако по-малко от 15% от населението на региона живее в селски общини.

На базата на статистическа информация за територията и населението по общини за периода 2004-2009 г. областите се разпределят така:

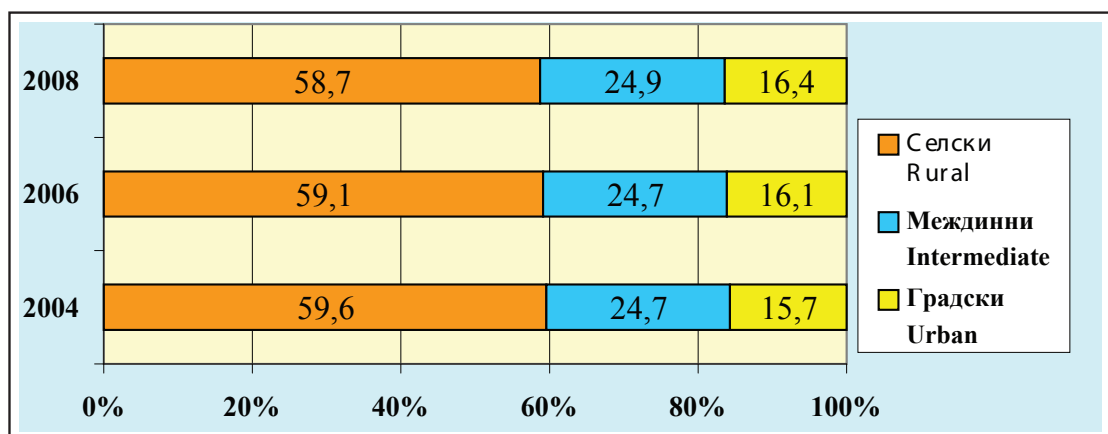
- Преобладаващо **селски** области са **21 броя**: Благоевград, Бургас, В. Търново, Видин, Враца, Габрово, Добрич, Кърджали, Кюстендил, Ловеч, Монтана, Пазарджик, Плевен, Разград, Силистра, Сливен, Смолян, София-област, Стара Загора, Търговище и Хасково.

- **Междинните** области са **6 броя** – Варна, Перник, Пловдив, Русе, Шумен и Ямбол.

- Преобладаващо **градска** област е само една – **София – град**.

Селските области заемат над 79% от територията на страната, а населението,

Фиг. 1.
Fig. 1.

Относителен дял на населението по типове области (%)

Relative share of the population by type of district (%)

Източник: НСИ, собствени изчисления/Source: NSI and own calculations

Таблица 1

Table 1

Относителен дял на селските области в основни икономически показатели, (%)

Relative share of rural districts in main economic indicators, (%)

Показатели/Indicators	2004	2005	2006	2007	2008
Брой наети лица/Employees under labour contract	53,5	52,1	50,9	49,2	47,3
Разходи за придобиване на ДМА Expenditure on acquisition of tangible fixed assets	35,2	35,9	35,4	31,7	34,2
Произведена продукция/Production	39,2	42,5	36,5	41,0	37,7
Оборот/Turnover	34,3	35,8	37,4	35,2	33,9
Добавена стойност по факторни разходи Value added of factors expense	36,7	38,0	38,5	35,7	32,3

Източник: НСИ, собствени изчисления/Source: NSI and own calculations

живеещо в тях, е малко под 60% от цялото население на страната. За периода 2004-2008 г. протича процес на по-бързо намаляване на населението в селските райони, спрямо останалите, в резултат на което *дельт на селските райони в структурата на населението намалява от 59,6% на 58,7%*. Намалява и средната гъстота на населението в тези области – от 53 души/км² през 2004 г. на 51 души/км² през 2008 г., при средни стойности за страната съответно - 70 души/км² и 69 души/км².

Анализът на основните икономически показатели, характеризиращи темповете на развитие на селските области за същия период, показва тенденция на *намаляване на икономическата им активност*. Ако през 2004 г. в селските области са били заети 53,5% от трудовите ресурси на страната, през следващите 4 години те прогресивно намаляват с 6,2 пункта – на 47,3%. По високите инвестиции през 2005-2006 г. компенсират намаляването на трудовите ресурси и осигуряват повишения им принос – около и над 38% в добавена

стойност на страната. В последните две години от периода обаче селските области са с по-ниска икономическа активност от останалите.

Данните за участието на селските области в създаването на brutния вътрешен продукт (БВП) на страната за периода също свидетелства за по-бързите темпове на намаляване на икономическата им активност, спрямо областите с междинен характер. Само за *3 години дельт на селските области в създадения брутен вътрешен продукт в страната намалява с близо 5 пункта*, а този в междинните райони само с един пункт. Все по-голям обем от дейностите се съсредоточават в столицата за сметка на останалите области, което задълбочава процеса на диференциация на условия на живот в териториален аспект.

Задълбочава се и разликата в *жизненото равнище на населението*, живеещо в различните типове области. *Селските области имат най-ниско ниво, измерено с БВП на един човек*. Ако през 2004 г. то е малко над 80%, спрямо средното за страната ниво, в края на периода намалява с

Таблица 2

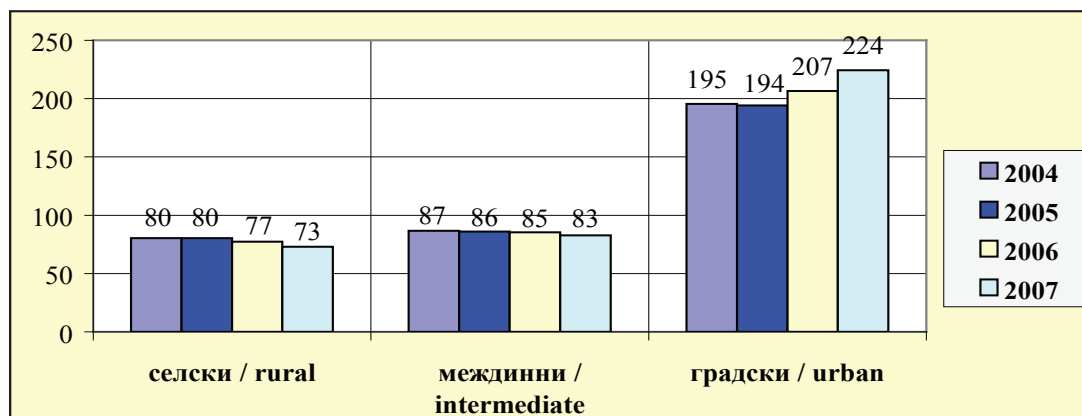
Table 2

Структура на БВП по типове области, (%)

Structure of GDP by type of district, (%)

Типове области/Type of district	2004	2005	2006	2007
Преобладаващо селски/Predominantly rural	47,9	47,7	47,5	43,0
Междинни/Intermediate	21,4	21,3	21,0	20,5
Градски (София - град)/Urban (Sofia - city)	30,8	31,0	33,3	36,4

Източник: НСИ, собствени изчисления/Source: NSI and own calculation

Фиг. 2.
Fig. 2.

Равнище на БВП на 1 човек по типове области, (БВП/1 човек за страната = 100)

Level of GDP per person by type of district (GDP/1 person by country = 100)

Източник: НСИ, собствени изчисления/Source: NSI and own calculations

близо 7 пункта и спада до 73%. В междинните области тенденцията е същата, макар и по-слабо изразена. Бързо нараства този показател само за Столицата, което води до съсредоточаване на инвестициите и работната сила в нея и до обезлюдяване на областите от междинен и най-вече от селски тип.

За задълбочаване на диференциацията в жизненото равнище между Столицата и останалите области в страната допринася и **ниският интерес на чуждестранните инвеститори към селските области**. В тях са вложени едва 22% от общите инвестиции към 2008 г., макар че те заемат близо 80% от територията на страната и в тях живее около 60% от населението, докато в столицата са насочени 77% от тях.

Селските области се характеризират и с **по-ниска трудова заетост** на населението. Данните показват, че за периода 2004-2007 г. относителният дял на наетите по трудово и служебно правоотношение спрямо населението в трудоспособна възраст в селските области, макар слабо да нараства от 41,3% - на 42%, остава сравнително по-ниско спрямо останалите области и средното за страната (45,7%-49,4%).

Сравнително **по-ниска е и производителността на труда** в селските области, изразена с показателя добавена стойност на 1 нает. Спрямо средната за страната е в порядъка на 70-75%, макар темповете на нарастване в отделни години да са по-високи от средните за страната. В края на периода производителността на труда в селските области нараства близо 2 пъти, но остава на най-ниско ниво.

Равнище и динамика на неселскостопанските дейности в селските райони

Сравнителният анализ на структурата на брутната добавена стойност (БДС) по икономически сектори за периода 2004-2007 г. в селските области и общо за страната очертава следните тенденции:

- дялът на **БДС, създавана от селското стопанство**, ежегодно намалява, като в селските области дялът ѝ остава по-висок от средните за страната стойности. В края на периода нивото на БДС от селското стопанство в селските области (11,2%) е почти 2 пъти по-високо от средното за страната (6,2%);

- дялът на **БДС от индустрията** в селските области бележи непрекъсната тенденция на увеличение - от 31,6 % през 2004 г. – на 39,5% през 2007 г., и през целия период е на по-високи нива спрямо средното за страната;

- **дялът на услугите** в структурата на БДС в селските области е с тенденция на намаление - от 51,3% – на 49,3%, и е с по-ниски стойности от средните за страната.

Очертаните тенденции на участие на основните икономически сектори в създаването на БДС свидетелстват за **значимата роля на промишлените дейности** в икономиката на селските области. На общия фон на намаляване на икономическата им активност, **промишлените дейности запазват в най-голяма степен своите нива**, докато селското стопанство се свива. Намаляването на дела на услугите за населението в тези области, обаче, води

Таблица 3
Table 3

Трудова заетост по типове области
Employment by type of district

Типове области/Type of district	2004	2007
Преобладаващо селски/Predominantly rural		
Население в трудоспособна възраст – брой Population at working-age - number	2 787 255	2 784 908
Наетите по трудово и служебно правоотношение – брой Employees under labour contract - number	1 152 526	1 170 712
Относителен дял на наетите - %/Relative share of employees - %	41,3	42,0
Междинни/Intermediate		
Население в трудоспособна възраст – брой Population at working-age - number	1 117 787	1 198 711
Наетите по трудово и служебно правоотношение – брой Employees under labour contract - number	5 17 264	571 920
Относителен дял на наетите - %/Relative share of employees - %	46,3	47,7
София - град/Sofia - city		
Население в трудоспособна възраст – брой Population at working-age - number	806 713	833 481
Наетите по трудово и служебно правоотношение – брой Employees under labour contract - number	482 511	637 625
Относителен дял на наетите - %/Relative share of employees - %	59,8	76,5
Общо за страната/Total for the country		
Население в трудоспособна възраст – брой Population at working-age - number	4 711 755	4 817 100
Наетите по трудово и служебно правоотношение – брой Employees under labour contract - number	2 152 301	2 380 257
Относителен дял на наетите - %/Relative share of employees - %	45,7	49,4

Източник: НСИ, собствени изчисления/Source: NSI and own calculations

Таблица 4
Table 4

Производителност на труда (лева/1 нает)
Labor productivity (BGN/1 employee)

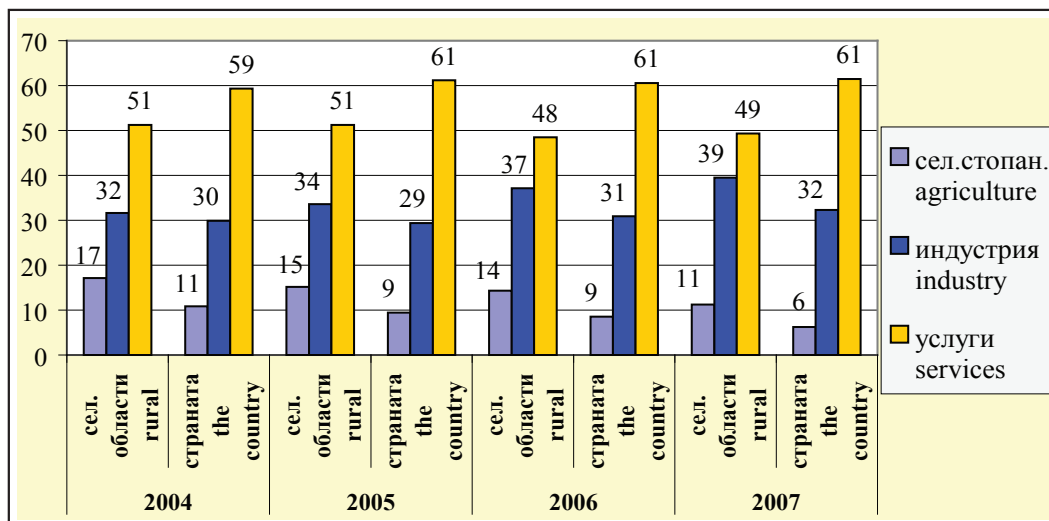
Области/Districts	2004	2005	2006	2007	2008
Селски/Rural	5 161	6 453	7 703	9 268	9 801
Междинни/Intermediate	5 824	7 030	8 467	11 114	12 819
Градски/Urban	14 978	15 889	16 877	20 721	23 149
За страната/For the country	7 521	8 844	10 190	12 779	14 328

Източник: НСИ, собствени изчисления/Source: NSI and own calculations

до влошаване на качеството на живот и засилва мобилността на населението в тях.

Определящата роля на промишлените дей-

ности в икономиката на областите от селски тип се потвърждава и от структурата на произведената продукция. Делът на продукцията, произведена от

Фиг. 3.
Fig. 3.

Структура на БДС по икономически сектори, (%)
Structure of Gross value added (GVA) by economic sectors, (%)

Източник: НСИ, Районите, областите и общините в РБ 2004-2008 г.
Source: NSI, Regions, districts and municipalities in RB 2004-2008

промишлените предприятия в селските области за 2007-2008 г., е около 67% и е значително по-висок от средната за страната стойност (46-48%), както и от тези в останалите области. Данните за двете години очертават и **тенденция на нарастване дела на промишлеността в произведената продукция в селските области**, макар и само с 0,5 пункта, при намаление общо за страната с около 3 пункта.

В структурата на наетите на трудов договор или служебно отношение, **делът на наетите в промишлените дейности е най-висок в селските области**. Същото съотношение е валидно и за наетите в селското и горско стопанство. Тенденцията е към намаляване на относителния им дял в общо наетите за сметка на други две икономически дейности – строителство и хотелиерство и ресторантьорство. Темповете на растеж в тези две икономически дейности следват общия за страната темп, като ръстът при наетите в последната дейност (от 3,3 % на 4,0 %), е по-висок от средния за страната.

Изразената тенденция е положителна и свидетелства за значително **развитие на туризма в селските области**. Ролята му като фактор за задържане на населението на територията им нараства.

Хранително-вкусовата промишленост е основен отрасъл в индустрията за страната и

по области. Данните за 2007-2008 г. показват, че делът на ХВП в произведената промишлена продукция през втората година бележи намаление както в селските, така и в междинните области и нараства значително в София-град. **Селските области отчитат най-нисък дял на ХВП в промишлената продукция**, което показва че останалите промишлени дейности се развиват по-бързо.

Макар данните да са само за две последователни години, поради което не може достоверно да се очертае устойчива тенденция, показват, че развитието на **ХВП териториално се отдалечава от селските области**, които са с най-силно развито селско стопанство. ХВП се концентрира в столицата, която има несъществен принос в производството на селскостопанска продукция. Изводът, който може да се направи, е че по-интензивно се развиват тези отрасли на ХВП, които не са свързани с преработката на селскостопански суровини. Анализът на промените в производствената структура на ХВП потвърждава този извод. Все по-голям дял в структурата заемат отрасли, чието производство е базирано на вносни суровини и полуфабрикати.

Развитието на промишлените дейности в селските области като равнище и динамика може да се представи и с показатели, характеризиращи предприятията, които са позиционирани в тях.

Таблица 5

Table 5

Произведена продукция по типове области
Production by type of district

Показатели Indicators	Селски Rural		Междинни Intermediate		София – Capital		Страната The country	
	2007	2008	2007	2008	2007	2008	2007	2008
Продукция общо – млн. лева Total production – mil. BGN	42 890	46 294	21 897	26 633	39 768	49 883	104 556	122 810
Промислена продукция - млн. лева Industrial production - mil. BGN	28 662	31 055	12 143	13 887	10 303	11 226	51 108	56 168
Отн. дял - %/Relative share - %	66,8	67,1	55,5	52,1	25,9	22,5	48,9	45,7

Източник: НСИ, Районите, областите и общините в РБ 2007-2008 г., собствени изчисления
Source: NSI, Regions, districts and municipalities in RB 2007-2008 and own calculations

Таблица 6

Table 6

Относителен дял на наетите по икономически дейности, (%)
Relative share of Employees under labour contract by economic activity, (%)

Типове общини Type of district	Селско и горско стопанство Agriculture and forestry		Промисленост Industrial		Строителство Construction		Хотели и ресторанти Hotels and restaurant	
	2004	2007	2004	2007	2004	2007	2004	2007
Селски/Rural	4,4	3,8	38,5	37,5	4,9	7,8	3,3	4,0
Междинни/Intermediate	3,7	3,1	33,3	32,6	5,7	8,9	4,4	4,8
Градски/Urban	0,3	0,4	16,6	15,0	6,9	9,6	3,7	4,0
Общо/Total	3,3	2,7	32,3	30,3	5,6	8,6	3,7	4,2

Източник: НСИ, собствени изчисления Source: NSI and own calculations

Таблица 7

Table 7

Продукция на ХВП по типове области
Production of Food industry by type of district

Продукция Production	Селски Rural		Междинни Intermediate		София – Capital		Страната The country	
	2007	2008	2007	2008	2007	2008	2007	2008
Промисленост общо – млн. лв. Industry total– mil. BGN	28 662	31 055	12 143	13 887	10 303	11 226	511 08	56 168
в т.ч. ХВП – млн. лв. Food industry - mil. BGN	4 083	4 254	1 952	2 186	1 125	1 779	7 160	8 218
Отн. дял - %/Relative share - %	14,2	13,7	16,6	15,7	10,9	15,8	14,1	14,6

Източник: НСИ, Районите, областите и общините в РБ 2007-2008 г., собствени изчисления
Source: NSI, Regions, districts and municipalities in RB 2007-2008 and own calculations

Данните в табл. 8 показват, че **предприятията в селските области са с по-ниски характеристики в сравнение със средните за страната и с тези в другите области.** През 2008 г. средният

Таблица 8

Table 8

Основни характеристики на предприятията по типове области
Main features of enterprises by type of district

Типове области Type of district	Стойност на едно предприятие Value by one enterprise				Стойност на един зает Value by one employed			
	Заети лица Employed persons (брой/number)		Нетни приходи от продажби Net sales income (хил. лв./ Thousand BGN)		Нетни приходи от продажби Net sales income (хил.лв./ Thousand BGN)		ДМА Tangible fixed assets TFA(хил.лв./ Thousand BGN)	
	2005	2008	2005	2008	2005	2008	2005	2008
Селски/Rural	7,1	6,7	328,2	461,4	46,5	68,5	19,5	31,9
Междинни/Intermediate	6,7	6,9	372,6	542,8	55,7	78,8	21,3	35,0
Градски/Urban	11,0	9,2	1 104,4	1 288,5	100,4	140,1	40,0	66,5
Общо/Generally	7,7	7,4	487,5	679,8	63,3	92,3	25,5	42,9

Източник: НСИ, Районите, областите и общините в РБ 2005-2008, собствени изчисления
Source: NSI, Regions, districts and municipalities in RB 2005-2008 and own calculations

размер на 1 предприятие в селските области остава най-малък както по отношение на броя на заетите, така и по нетните приходи от продажби. Значително изостават предприятията в селските области и по-отношение на фондовъоръжеността на труда и съответно производителността на труда. По тези показатели столицата е с над 2 пъти по-високо ниво, а спрямо средните стойности на страната е съответно на 74%, спрямо фондовъоръжеността на труда, и близо на 70% от производителността на труда.

Обобщения и изводи

Според методологията на ОИСР в категорията селски области се отнасят 21 от общо 28 области на България. Те заемат над 79% от територията на страната, а населението, живеещо в тях, е малко под 60% от цялото население на страната.

Резултатите от анализа на селските области за периода 2004-2008 г. очертават следните тенденции:

- *Населението в селските области намалява по-бързо* спрямо средните за страната темпове, в резултат на което делът на селските райони в структурата на населението намалява от 59,6% на 58,7%.

- Динамиката на основните икономически показатели, характеризиращи темповете на развитие на селските области за периода 2004-2007 г., показва тенденция на намаляване на икономическата им активност. Все по-голям обем

от дейностите се съсредоточават в столицата за сметка на останалите области, което задълбочава диференциацията на условията на живот в териториален аспект.

- Задълбочава се разликата в *жизненото равнище на населението*, живеещо в различните типове области. *Селските области имат най-ниско ниво, измерено с БВП на един човек, което е с тенденция на намаление* спрямо средното за страната ниво - от малко над 80% през 2004 г., в края на периода намалява с близо 7 пункта и спада до 73%.

- *Нисък е интересът на инвеститорите към селските области*. В тях са вложени около 34-35% от общите инвестиции за страната и едва 22% от чуждестранните преки инвестиции към 2008 г., макар че те заемат близо 80% от територията и осигуряват препитание на 60% от населението на страната.

- Селските области осигуряват *по-ниска трудова заетост* на населението. *По-ниска е и производителността на труда* в тях, изразена с показателя добавена стойност на 1 нает, като средната за страната е в порядъка на 70-75%.

- Сравнителният анализ на структурата на брутната добавена стойност (БДС) по икономически сектори за периода 2004-2007 г. в селските области и общо за страната очертава следните тенденции:

- делът на *БДС, създавана от селското стопанство*, ежегодно намалява, но в селските области *остава почти 2 пъти по-висок от средния*

за страната – 11,2%, при средно за страната 6,2%;

- делът на *БДС от индустрията* в селските области бележи непрекъсната тенденция на увеличение и през целия период е на *по-високи нива* спрямо средния за страната;

- делът на *услугите* в структурата на БДС в селските области е с тенденция на намаление и е с по-ниски стойности от средните за страната.

Очертаните тенденции на участие на основните икономически сектори в създаването на БДС свидетелстват, че *селското стопанство и промишлените дейности са със сравнително по-голям принос в икономиката на селските области* от останалите. На общия фон на намаляване на икономическата им активност, *промишлените дейности запазват в най-голяма степен своите нива, докато селското стопанство се свива*. Намаляването на услугите за населението в тези области, обаче, води до влошаване на качеството на живот и ще засили мобилността на населението в тях.

▪ *Делът на продукцията, произведена от промишлените предприятия*, в общата стойност на продукцията в селските области за 2007-2008 г., е значително по-висок от средния за страната - 67%, при 46-48%. Очертава се *тенденция на нарастване на дела на промишлеността в произведената продукция в селските области* с 0,5 пункта, при намаление общо за страната с около 3 пункта. Промишлените дейности в селските области осигуряват и най-висока заетост.

▪ Селските области имат *най-нисък дял на ХВП в промишлената продукция*, което показва, че развитието на *ХВП териториално се отдалечава от селските области*, които са с най-силно развито селско стопанство. ХВП се концентрира в столицата, която има несъществен принос в производството на селскостопанска продукция.

▪ *Предприятията от нефинансовия сектор в селските области са с по-ниски характеристики в сравнение със средните за страната и с тези в другите области*. През 2008 г. средният размер на 1 предприятие в селските области остава най-малък, а фондовъоръжеността и производителността на труда са на нива съответно 74% и 70% спрямо средните стойности на страната.

ЛИТЕРАТУРА

Янакиева, И. 2007. Типология на селските райони. Икономическа мисъл, №1, с. 23-41.

Класификация на териториалните единици за статистически цели в България (NUTS.BG) http://www.nsi.bg/files/Classifics/NUTS_09.pdf

Районите, областите и общините в РБ - 2005-2008 г.

Non-agricultural economic activities in the rural regions of Bulgaria

TS. KOVACHEVA

Institute of Agricultural Economics – Sofia

(Summary)

The article investigates the place of the rural regions in the country's economy as a whole and the significance of the non-agricultural activities for the employment and the economic growth. The study is carried out at a level district. According the definition of the OESD at a NUTS 3 level, the districts in the country are differentiated in three groups – predominantly rural, intermediate and predominantly urban. In the category predominantly rural are included 21 from a total number of 28 districts in Bulgaria. They occupy over 79 % of the country's territory and are inhabited by less than 60 % of the total country's population.

The dynamics of the main economic indexes, featuring the temps of development of the rural regions for the period 2004 – 2009 shows a trend of decrease of their economic activity, due to a lower investor's interest, a faster population decrease and a lower labor employment than the average values for the country. An increasing volume of activities is concentrated into the capital on account on the rest of the districts, which leads to a deeper differentiation in the living conditions in a territorial aspect. The marginalization of the standard of living of the population, measured by the GDP per person extends and has lowest values in the rural regions with a trend of a further decrease.

At the general background of the economic activities' decrease in the rural regions, the industrial activities preserve at a highest grade its level values, while the agriculture collapses. The share of industrial output in the total production in the rural regions for the period 2007-2008 is considerably higher – 67%, than the average for the country – 46-48%. Analyzing the values becomes notable a trend of increase of the industrial output in the rural regions –with 0,5 units, at a general decrease for the country as a whole with around 3 units. The industrial activities in the rural regions provide a highest rate of employment.

Key words: rural regions, non-agricultural activities, agriculture, industry

Статията е постъпила в редакцията на 21.VII.2011 г.